

TÝLOVÉ ZABEZPEČENÍ

OBRANNÉ OPERACE

V HORSKÉM ZALESNĚNÉM TERÉNU

Charakteristické rysy obrany v horském zalesněném terénu ovlivňují kladně či záporně činnost týlu. Jde především o takové otázky jako rozšíření pásma činnosti vojsk a tím i rozšíření prostoru, v němž dochází nejen k rozmístění prvků týlového zabezpečení, ale i k podstatnému rozšíření vlastní činnosti týlu armády. Zvětšení hloubky operační sestavy vševojskové armády přináší zvětšení týlového pásma armády, prodlužování armádních silnic, úseků přísunu i odsunu, v materiální oblasti dochází ke změně spotřeby různých druhů materiálů, především u munice a PHM a ženijního materiálu, vytváří se možnost zvyšování zásoby u jednotek složením na zem apod.

Činnost týlu od samého začátku bude ovlivňovat i způsob přechodu vševojskové armády do obrany, a to buď za podmínek v dotyku nebo mimo dotyk s hlavními silami nepřítele. Při přechodu do obrany v dotyku s nepřítelem půjde zpravidla o řadu negativních dopadů na práci týlu. Především je to nedostatek času na organizaci týlu a týlového zabezpečení z útočné činnosti na podmínky obrany. To vyžaduje široký manévr týlovými svazky, útvary, jednotkami a zařízeními, urychlenou úhradu zásob, uvolnění zdravotnických etap a další činnosti za současného přeskupování bojových svazků a útvarů i zvýšeného tlaku nepřítele do celého pásma.

Přechod armády do obrany mimo dotyk s hlavními silami nepřítele vytváří pro činnost týlu příznivější podmínky. Půjde o lepší výběr a přípravu prostorů pro rozmístění jednotlivých prvků týlu na všech stupních a lepší možnosti pro výběr a přípravu armádních silnic (přísunových — odsunových cest) pro odsun raněných a nemocných, včasné doplňování i zvýšení zásob u vojsk, dále o racionální manévr týlovými útvary a zařízeními, v neposlední řadě i o rozsah

opatření ke zvýšení odolnosti týlu a vytváření předpokladů pro přechod a zabezpečení útočné operace.

Organizace obrany vševojskové armády v horském zalesněném terénu vychází z obecných zásad obrany, ovšem s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám a celkové operačně taktické situaci. Obdobně organizace týlu a týlového zabezpečení musí vycházet z obecných zásad týlového zabezpečení obranné operace a důsledně respektovat rozhodnutí velitele pro obranu. Svérázné fyzickogeografické podmínky v horských zalesněných oblastech však vnášejí do činnosti týlu řadu zvláštností, které ovlivní práci týlu. Půjde především o tyto zvláštnosti:

- vedení obrany na široké frontě s přehrazováním směrů předpokládaného úderu nepřítele si vynutí členění týlu do šířky,

- řídká silniční síť a omezená sjízdnost okolního terénu ztěžuje pohyb dopravních prostředků; navíc údržba, budování nových cest, objížděk, výhybek, mostů apod. si vyžádá mnoho sil, prostředků a času,

- je nedostatek vhodného prostoru pro rozmísťování týlových jednotek, útvarů a zařízení,

- je snížený přepravní výkon dopravních prostředků, vyšší opotřebení techniky a materiálu,

- půjde o enormní růst spotřeby PHM (až o 100 %),

- je zvýšené nebezpečí napadení TÚZ vzdušným nepřítelem na komunikacích a v místech jejich centralizace,

- značné kolísání teploty vede ke zvýšenému onemocnění vojsk a jiné.

V organizaci týlu při rozmísťování a přemísťování týlových útvarů a jednotek na stupni vojskového i operačního týlu je nutné plánovat potřebu rozptýlení činnosti týlu na vzájemně samostatné (izolované) směry, popř. obranné úseky, kdy nebude možný manévry týlovými útvary a jednotkami z jednoho na druhý směr (prostor). Půjde v podstatě o vytvoření autonomního týlového zabezpečení silami a prostředky týlu jednotlivých stupňů jejich rozdělením (decentralizací) na jednotlivé směry k plnému týlovému zabezpečení vojsk v tomto prostoru (směru). Např. na stupni armádního týlu můžeme vyčlenit část sil a prostředků armádní brigády materiálního zabezpečení (oddělení) na druhý směr, popř. vyčlenit i pohyblivou zálohu materiálu na další směr. S těmito prostředky je nutné pochopitelně vyslat i operační skupinu pro organizaci, velení a řízení týlového zabezpečení na daném směru. Obdobným způsobem můžeme rozčlenit síly a prostředky zdravotnického a silničního zabezpečení vševojskové armády.

Na stupni vojskového týlu členění praporu materiálního zabezpečení není zpravidla vhodné na více než dva směry. V případě nutnosti je možné na odlehlejších úseku obrany zvýšit zásoby a dopravní prostředky týlu pluku jejich dočasným přidělením z týlu divize.

Při členění týlových útvarů a jednotek na zabezpečení několika směrů je nutné mít na zřeteli, že hlavní část sil a prostředků týlu se rozmísťuje na tom směru, kde se předpokládá případný přechod do útoku. Týlové útvary, jednotky a zařízení se rozmísťují poblíž silnic a horských cest, v prostorech chráněných před účinky zbraní hromadného ničení. Vzdálenost jejich rozmístění od předního okraje bude zpravidla určována především dobou, potřebnou k překonání

této vzdálenosti dopravními prostředky. Můžeme počítat se zkrácením vzdálenosti přibližně v průměru o jednu třetinu.

Členění týlu musí odpovídat rozhodnutí velitele armády pro obranu, operační sestavě vojsk i případnému plánovanému manévru svazky a útvarů.

Hloubka armádního týlového prostoru, určená zadní hranicí týlu armády v týlové směrnicí frontu, může dosahovat 150—180 km (i více) od předního okraje.

Nedostatek vhodných prostorů především z hlediska silničního zabezpečení neumožní vždy určit a obsadit záložní prostory týlových útvarů, jednotek a zařízení. Proto otázkám obrany a ochrany týlu bude nutné věnovat zvýšenou pozornost, zejména pak maskování, ochraně komunikací, protipožární ochraně, opatřením k rychlému odstraňování následků napadení, hašení požárů i k včasnému opuštění prostoru.

V silničním zabezpečení, přestože i v horských zalesněných oblastech může být poměrně hustá silniční síť, bude se zpravidla nedostávat vhodných silnic jak podélných, tak příčných z hlediska konkrétních podmínek obranné operace. To proto, že směry komunikací vedou vzhledem k horským lesním komplexům údolími, mají množství serpentín k překonání výškových rozdílů, velký počet mostů a propustí, bývají spíše užšího profilu s velmi omezenými možnostmi objetí terénu a mohou mít i různou kvalitu (stav).

Je proto nutné organizovat jejich úpravu ke zvýšení propustnosti, budování výhybek při jednosměrném provozu, míst pro překládání materiálu, v zimě zásoby posypového materiálu apod. K zabezpečení plynulého provozu bude nutné organizovat pořádkovou službu se zaměřením na kritická místa a těžko sjízdné úseky, které je nutné zajistit pohotovostními a vyprošťovacími prostředky. Značně náročné na zabezpečení budou horské cesty, které využívají především nižší stupně velení. (Pro snazší orientaci řidičů se strany podél nich označují bílou barvou.) Dopravní prostředky bude vhodné vybavovat prostředky pro snadnější zdolávání svahu a terénu (písek, hatě, špalky apod.).

Minimální požadavek na počet komunikací je jedna přísnová a odsunová cesta u divize s možností větvení k plukům prvního sledu a po jedné armádní silnici na každém samostatném směru.

Vzhledem k nedostatku silnic bude provoz na nich značný a musí být koordinován nadřazeným náčelníkem.

Doplňování zásob a materiální zabezpečení bude ovlivňovat především vyšší spotřeba PHM, dělostřelecké munice a munice pro ruční zbraně, trhavin pro budování prostorů a výstavbu cest, tankového a automobilního materiálu v důsledku náročných podmínek exploatace techniky.

Při plánování a organizaci přísunu je nutné přihlížet k rázu terénu a času, který potřebují dopravní prostředky k překonávání vzdáleností. Vzhledem k těžkým provozním podmínkám a nepřehlednosti terénu bude přísun materiálu probíhat většinou během dne. V jednotlivých případech se bude přísun usku- tečňovat i pomocí vrtulníků, popř. soumary a nosiči.

Využívání různých druhů dopravy (zásobování) vyžaduje, abychom vytvořili překládkové prostory na styku změny dopravy a zabezpečili dostatek sil a prostředků pro manipulační práce s materiálem.

Podmínky přísunu v horských zalesněných oblastech s přihlédnutím i k roč-

nímu období budou nejen ztíženy, ale mohou značně omezovat celkový objem přísunu. Bude proto nutné, zvláště při vedení obrany na samostatných (geograficky oddělených) směrech, aby vojska byla plně zabezpečena na co nejdelší dobu bez přímé (denní) závislosti na přísunu. To předpokládá (vedle přijatých organizačních opatření) zvýšit zásoby materiálu (především munice) v palebných postaveních a u jednotek včetně zásob potravin a vody, speciálního materiálu u jednotek druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a pohonných hmot přímo u techniky. Tímto způsobem můžeme čelit jakýmkoliv nepředvídaným okolnostem v materiálním zabezpečení obrany a vytvořit i podmínky pro případný boj v obklíčení.

Při určování celkové spotřeby materiálu pro armádu vycházíme z orientačních předpokladů. Nemůžeme předem určit trvání období přípravy operace, období jejího vedení, ani možné ztráty materiálu.

Základ zabezpečení budou tvořit (jako za normálních podmínek) pohyblivé zásoby materiálu ve vojskovém týlu v průměru na 4—5 dnů a armádní normativ zásob ve skladech armádní brigády materiálního zabezpečení, jehož výše je stanovena na další 2 dny bojové činnosti. Zásoby budeme rozmísťovat tak, aby byla zabezpečena samostatnost vytvořených uskupení vojsk z materiálního hlediska. Půjde o včasný manévr zásobami těm jednotkám, které budou závislé na zvýšených zásobách. Těžba z místních zdrojů bude mít jen omezený význam.

Zdravotnické zabezpečení při obraně v horském zalesněném terénu ovlivní zejména obtížné vyhledávání raněných, ztížené podmínky pro rozvíjení zdravotnických etap a pro odsun raněných a nemocných, zabezpečení útvarů a svazků na několika směrech a v neposlední řadě i možnosti zvláštního poškození zdraví vlivem klimatických podmínek (střídání chladu, tepla, nadměrného slunečního záření), dále výskyt klíšťat, vztekliny apod.

Při organizaci zdravotnického zabezpečení kromě obvyklých opatření musíme přizpůsobit zdravotnické etapy pro činnost v horách. To předpokládá rozšířit jejich odborné pomoci posílením lékařů specialisty, připravit příslušníky zdravotnické služby a další pomocný personál pro vyhledávání, sběr a vynášení raněných, dále u obvazíšť zvýšit zásobu zdravotnického materiálu, vody, příkryvek, kontrolovat častěji zdravotní a hygienický stav vojsk, zřizovat překladiště pro raněné a nemocné z jednoho druhu odsunových prostředků na jiný apod. Rozhodující význam při ošetření raněných sehraje svépomoc a vzájemná pomoc. Zdravotnické etapy přiblížíme co nejvíce k vojskům a výrazně označíme přístup k nim.

Bude-li mít divize k dispozici dvě odborné etapy lékařského zabezpečení, tzn. divizní obvazíště a samostatný zdravotnický oddíl, mohou zabezpečit dva samostatné směry. V jiném případě bude nutné posílit plukovní obvazíště k zabezpečení odborné lékařské pomoci. Ke zdravotnickému zabezpečení v hloubce obrany bude zpravidla armáda vytvářet záložní čáru rozvinutých etap odborné lékařské pomoci péčí samostatných zdravotnických oddílů armády ve vzdálenosti 10—15 km od divizních obvazíšť pro případ vlonu nepřítele do obrany a vyřazení funkce divizní zdravotnické etapy apod.

Dalším prvkem budou představené zdravotnické zálohy, kterými může armáda zabezpečit až tři zdravotnické odsunové směry. Představené zdravotnické zálohy

umístíme v rámci druhého (armádního) pásma obrany mimo předpokládaný směr úderu nepřítele v místech, odkud je možný rychlý zásah a manévr ve prospěch zabezpečovaných vojsk. Jejich umístění musí dále respektovat čáry zasažení a směry protiútoků (protiúderů), ale i zabezpečení vojsk při případném přechodu do útoku.

Zbývajících síly a prostředky zdravotnického zabezpečení armády budou začleňovány ve zdravotnické záložce, rozmístěné poblíž (10—15 km) TVS armády.

K odsunutím raněných a nemocných použijeme ve větší míře prostředky jednotek, zvláště obrněné transportéry a dále vrtulníky.

Průměrné denní zdravotnické ztráty zpravidla nepřesáhnou hodnoty předpokládaných zdravotnických ztrát v obraně, tj. 1,7—3,2 % při použití klasických zbraní a 4,5—6,3 % při používání zbraní hromadného ničení.

Pozornost budeme věnovat i hygienickým a protiepidemickým opatřením jak mezi příslušníky armády, tak mezi místním obyvatelstvem v celém pásmu obrany armády. Půjde především o zjišťování a likvidaci ohnisek infekčních nemocí, preventivní opatření u vojsk a kontrolu dodržování hygienických a protiepidemických zásad. Na plnění uvedených úkolů se podílí hygienicko-epidemiologický oddíl armády.

Velení týlu ve své podstatě nebude vybočovat z platných zásad velení týlu v obranné operaci. Při plánování a organizaci týlového zabezpečení obrany v horském zalesněném terénu bude náčelník týlu — zástupce velitele se svým štábem a náčelníky týlových služeb řešit řadu specifických otázek. Proto je žádoucí, jsou-li k tomu především časové podmínky, organizovat s podřízenými funkcionáři (jak na stupni divize, tak armády) týlovou součinnost v rozhodujících otázkách organizace týlu, přísunu a doplňování zásob, zdravotnického zabezpečení, obrany a ochrany týlu s přihlédnutím k možným variantám.

Bude-li řešeno autonomně týlové zabezpečení na jednotlivých (samostatných) směrech, bude nutné na tyto směry vysílat i týlové operační skupiny (jednotlivé týlové funkcionáře) k posílení prvku velení a samostatnosti rozhodování.

Plnění úkolů týlu se neobejde bez úzké součinnosti s operačním štábem, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb. Nešablonovitost, aktivní přístup k plnění úkolů spolu s vysokou odpovědností orgánů týlu vytváří předpoklady k úspěšnému týlovému zabezpečení svazků a útvarů armády v podmínkách vedení obranné operace v horském zalesněném terénu.

Při činnosti na jednotlivých směrech bude značně ztížen osobní styk s velitelem i celkové řízení týlu. Bude proto nutné, aby na týlu od stupně divize byl k dispozici pro velení týlu vrtulník.

Týlové zabezpečení obranné operace vševojskové armády vedené v podmínkách horského zalesněného terénu se bude uskutečňovat na podkladě obecně platných zásad organizace týlu, materiálního, zdravotnického zabezpečení i ostatní činnosti týlu spojené s obsluhou vojsk. Navíc musí orgány velení týlu, týlové svazky, útvary, jednotky a zařízení řešit (aplikovat) řadu specifických

otázek a úkolů, které vyplývají ze svérázných fyzickogeografických podmínek horských zalesněných oblastí.

Dále vedle plnění své funkce v rámci obranné operace musí týl spolu s ostatními druhy vojsk, speciálních vojsk a služeb vytvářet podmínky pro rychlý přechod vojsk armády do útočné operace.

Druhá světová válka přesvědčivě ukázala, že úspěchu v boji můžeme dosáhnout v případě, jestliže vojska a jejich týly byly předem připraveny k činnosti ve složitých podmínkách. Při řešení praktických otázek týlového zabezpečení je proto nutné se stále vracet ke zkušenostem Sovětské armády z Velké vlastenecké války a obohacovat je o nové poznatky týlového zabezpečení vojsk v soudobých podmínkách vedení boje a operace.